

Güney Osetya ve Abhazy Sorunu

Gürcistan, 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlığını elde etti. Ancak bu süreçle birlikte Gürcistan sınırları içerisindeki Abhazy ve Güney Osetya bölgelerinde de ayrılıkçı hareketler ortaya çıktı. Bu gelişmeler üzerine Gürcistan ordusu iki bölgeye de müdahale etti. 1994 yılına gelindiğinde Rusya'nın çağrısıyla taraflar arasında ateşkes anlaşmaları imzalandı. Hem Güney Osetya'ya hem de Abhazy'ya geniş bir özerklik tanınırken iki bölgeye de "barış gücü" adı altında Rus askerleri yerleştirildi. Taraflar arasında anlaşmazlıklar devam etse de 2008 yılına kadar bu durum "dondurulmuş problem" olarak nitelendirildi.

2003 yılında Gürcistan'da gerçekleştirilen *Gül Devrimi* sonrası Batılı ülkelerin de desteklediği Mihail Saakaşvili iktidara geldi. Avrupa Birliği (AB) ve NATO üyeliğini Gürcistan'ın temel hedefi olarak belirleyen Saakaşvili, bu politikalarıyla bir anlamda Moskova'dan tamamiyle uzaklaşmak istediğini ilan ediyordu. Bu durumun kabul edilemez olduğunu her fırsatta dile getiren Rusya ise, Güney Osetya ve Abhazy'ya verdiği desteği arttırdı. 2006 yılında Güney Osetya'da bir bağımsızlık referandumu daha yapıldı ve Tiflis otoritesi yok sayıldı.

Kafkasya'da bu gelişmeler yaşanırken uzun süredir Sırbistan'dan bağımsızlık talebinde bulunan Kosova 2008 Şubatında ABD'nin desteğiyle bağımsızlığını ilan etti. Moskova bu kararı tepki ile karşıladı. Ayrıca Nisan 2008'de NATO Bükreş Zirvesi'nde Ukrayna ve Gürcistan'ın NATO üyeliklerinin gündeme gelmesi de Rusya açısından büyük bir sorun olarak algılandı.

8 Ağustos 2008'de Gürcistan ordusunun 1994 yılında imzalanan ateşkes anlaşmasını bozarak bağımsızlık ilan eden Güney Osetya'ya operasyon başlatması, uzun süredir bu anı bekleyen Rusya için büyük bir fırsat sundu. Kalabalık bir askerî birlikle Güney Osetya'ya giren Rusya, Gürcistan ordusu ile savaştı. Savaş öncesi Gürcistan'a desteklerini ileten Batılı devletler ise, savaş sırasında fiilî destekte bulunmadılar. Bu durumun da etkisiyle sekiz gün süren savaş sonucunda Rusya ve Gürcistan arasında bir ateşkes anlaşması imzalandı. Rusya 26 Ağustos 2008 tarihinde Güney Osetya ve Abhazy'nın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke oldu. Bir anlamda Kosova'nın tanınmasına karşılık veren Moskova, Gürcistan'ın AB ve NATO üyeliklerini de dolaylı olarak engelledi.

Rusya bir yandan Gürcistan'ın AB ve NATO üyeliklerini engellerken bir yandan da Kafkasya'da iki tampon bölge oluşturdu. Bu iki bölgenin sınır hattında halen Rus askerleri bulunuyor. Moskova daha sonradan Venezuela, Nikaragua, Vanuatu ve Nauru'nun Güney Osetya ve Abhazy'yı tanımalarını sağlayarak uluslararası hukukta elini güçlendirmeye çalıştı. Öte yandan Rusya'nın ısrarlarına rağmen Güney Osetya ve Abhazy'yı tanımayan Belarus gibi Moskova'ya yakın ülkeler de Rusya'nın yaptırımlarına maruz kaldı.

Rusya'nın askerî, siyasi ve ekonomik desteğiyle yıllardır varlığını sürdüren Esad rejimi ise 2018 Mayısında

Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlıklarını tanıdığını ve bu ülkelerle büyükelçilik seviyesinde diplomatik ilişki kurulduğunu açıkladı. Türkiye, ABD ve AB aynı gün içerisinde Abhazya ve Güney Osetya'nın tek taraflı bağımsızlıklarını tanıyan Suriye'ye tepki gösterdi. Bu ülkeler, söz konusu kararın uluslararası hukuka aykırı olduğunu ve Gürcistan'ın toprak bütünlüğünün ihlal edildiğini bildirdiler. Gürcistan Dışişleri Bakanlığı da 1 Haziran 2018 tarihi itibarıyla Gürcistan'ın Suriye ile diplomatik ilişkilerini kestiğini açıkladı. Suriye, 2008 Gürcistan-Rusya Savaşı sırasında da Rus müdahalesine destek veren sayılı ülkelerden biriydi.

Türkiye ise en baştan itibaren Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü savundu ve bu ülkeye karşı gerçekleştirilen Rus müdahalesine karşıtlığını her fırsatta dile getirdi. Ermenistan ile yaşanan problemlerden dolayı Türkiye'nin hem Azerbaycan ile olan transit güzergâhını hem de enerji hatlarının geçişini sağlayan Gürcistan, Ankara'nın Kafkasya politikasında kilit bir konumda bulunuyor. Türkiye'nin Gürcistan ekonomisi ve turizmi için ilk sırada yer alması, ikili ilişkilerin geldiği noktayı göstermesi adına önemli.

Son olarak Rusya, ilerleyen süreçte ikna edebileceği ülkelerle "tampon bölgelerini" (Güney Osetya ve Abhazya) devlet olarak tanıtmaya devam edecek görünüyor. Hasılı uluslararası hukukun işlevsizliği, Güney Osetya ve Abhazya'daki problemin yakın bir gelecekte çözülemeyeceğini ortaya koyuyor.